

تجربیات پروژه منارید در تقویت انسجام سازمانی

برای مدیریت یکپارچه منابع طبیعی مبتنی بر رویکرد حکمرانی محلی
(استان خراسان شمالی)

I.R.Iran: MENARID Institutional Strengthening and Coherence for Integrated Natural Resources Management

UNDP

gef

MENARID

Global water scarcity - 2030

62%* of world population

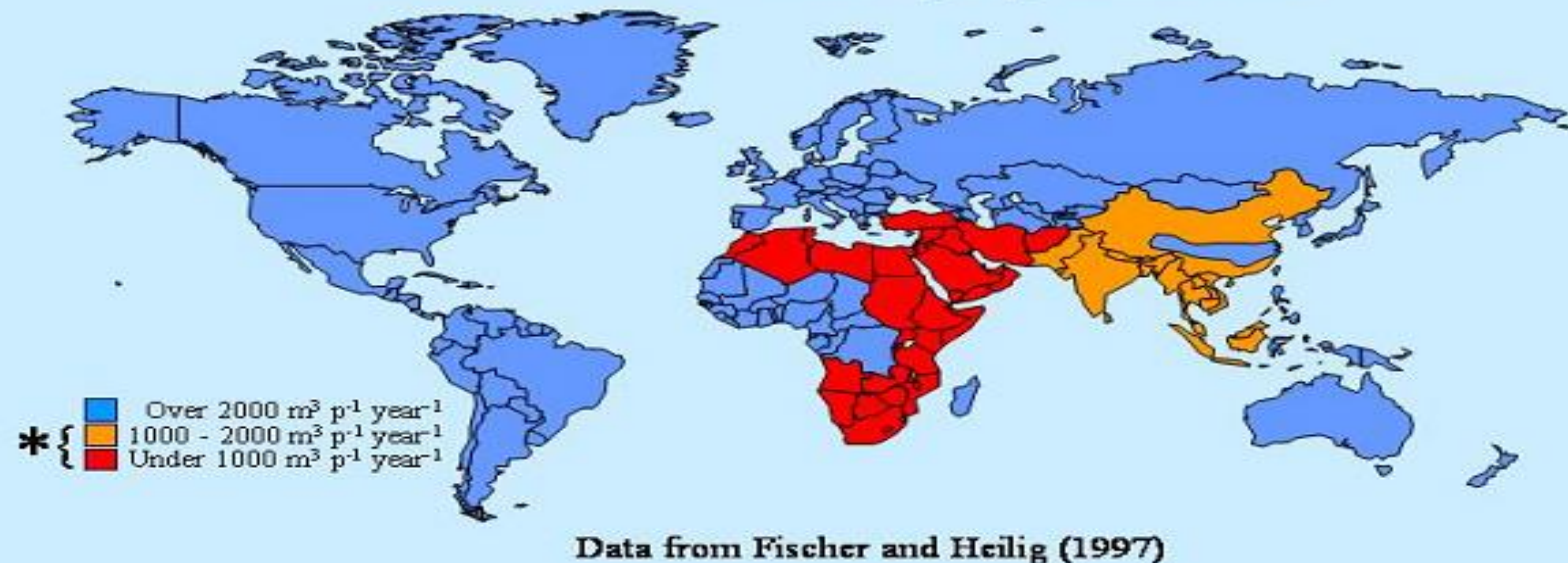
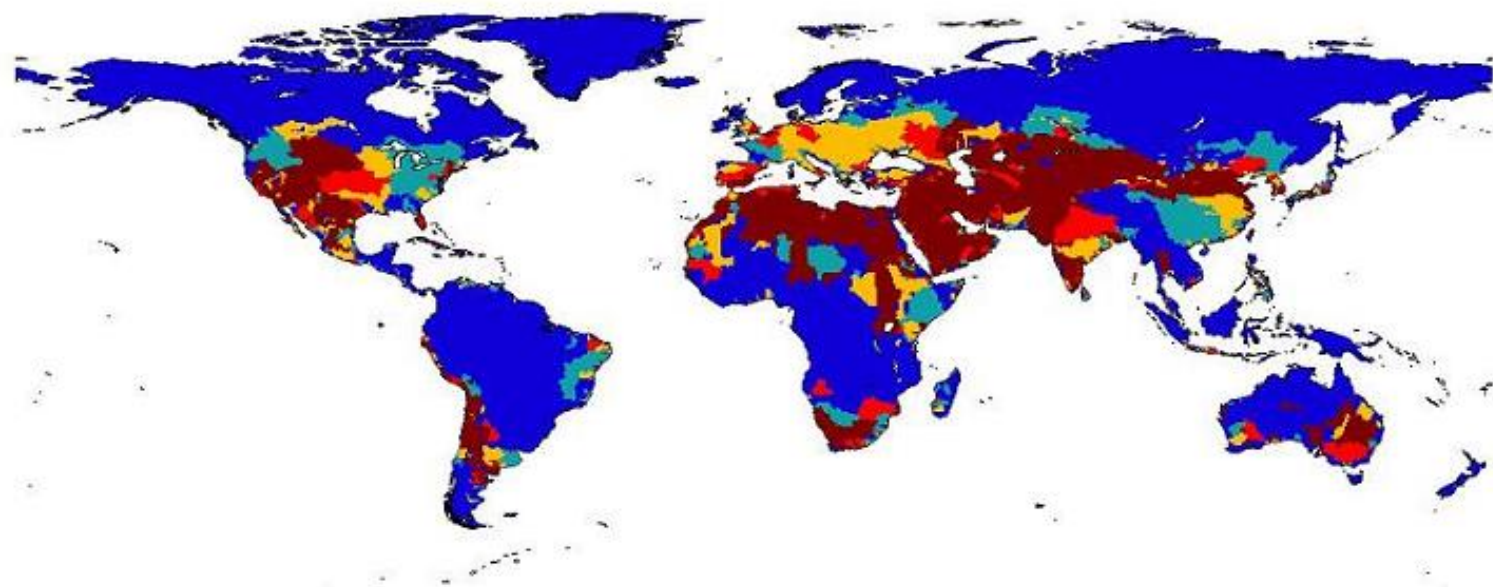
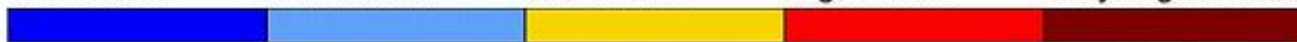

Figure 1. Water scarcity in 2030 based on the Falkenmark Indicator (Source: Wallace 2000).

Water Stress Indicator: Withdrawal-to-Availability Ratio [CR]

No Stress   Low Stress   Mid Stress   High Stress   Very High Stress

0   0.1   0.2   0.4   0.8

WaterGAP 2.0 - December 1999

Figure 2. Water stress analysis based on the criticality ratio (Source: Alcamo et al. 2000).

تغییر اقلیم Climate Change

به دلیل نیاز جامعه به تامین غذا و انرژی
و عدم وجود مدیریت جامع منابع

گسترش فقر و توسعه نیافتگی

مدیریت منابع طبیعی یک موضوع پیچیده و چند بعدی (با متغیرهای پویا و اندرکنش فعال)

M. van Noordwijk

Agricultural Systems 172 (2019) 60–71

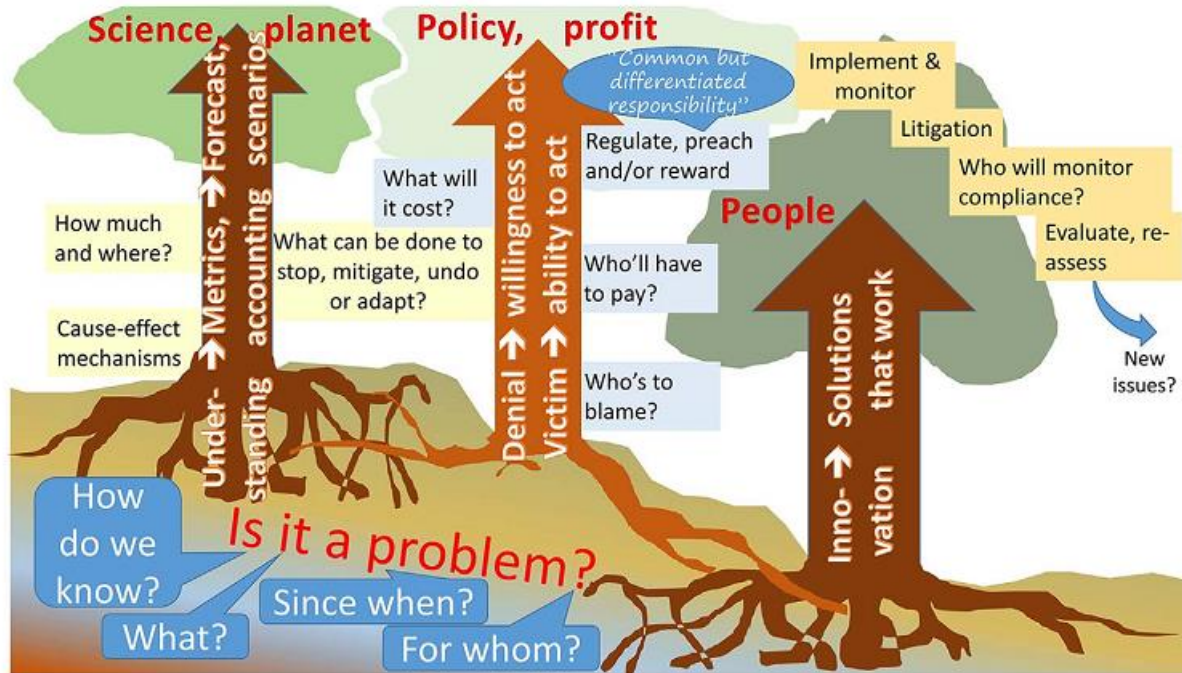

Fig. 4. Key questions in an issue attention cycle, interacting with knowledge-to-action chains in three domains (science, policy, local actors).

چه باید کرد؟؟؟

What must to do?

توسعه

(زمان، منابع، عمل)

بهبود کیفیت زندگی مردم

برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP)

مردم توانا شده باشند

توانمندی های آنها گسترش یافته باشد

دامنه انتخاب هایشان زیاد شده باشد

فرصت مشارکت و دخالت در تصمیم گیری هایی که در زندگی شان موثر است فراهم شده باشد

زمینه همکاری و عمل و اقدام در امور ایجاد گردد

از طرف دیگر این رهیافت: عدالت و برابری را به ارمغان آورده

برای همگان فرصت برخورداری و دسترسی به خدمات پایه و لازم برای داشتن زندگی صحیح و شرافتمندانه را فراهم می سازد، همچنین پایداری و ماندگاری منابع تجدید ناپذیر را حفظ کرده، امنیت اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی را برای نسل حاضر و نسل آینده تامین می کند.

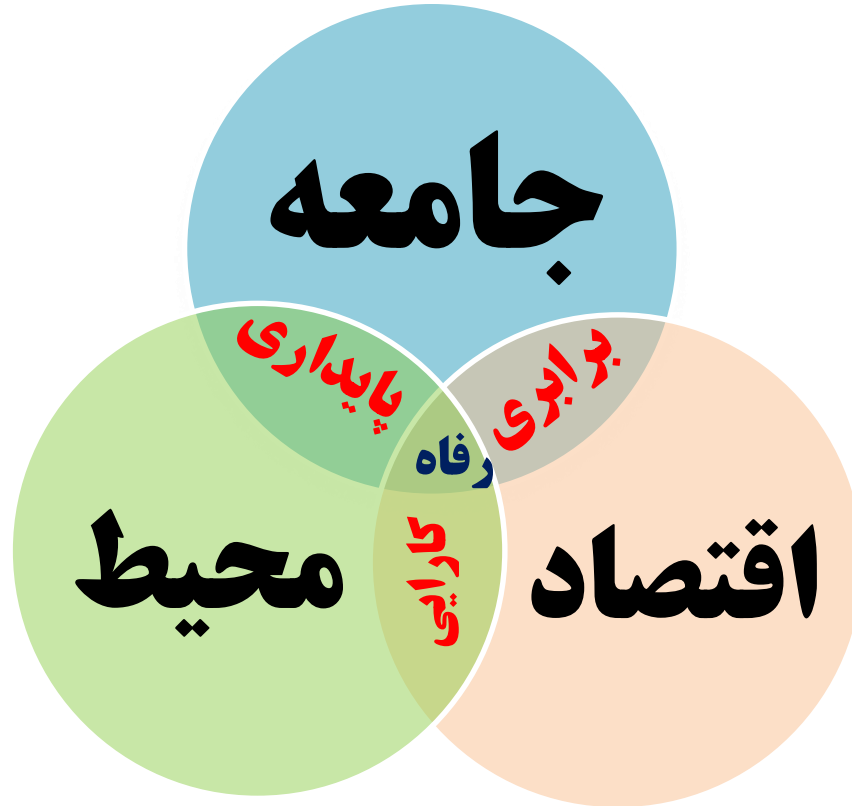
توسعه پایدار

توسعه ای است که نیازهای نسل حاضر را برآورده می سازد، بدون اینکه به توانایی نسل های آینده در برآوردن نیاز هایشان لطمه ای وارد سازد.

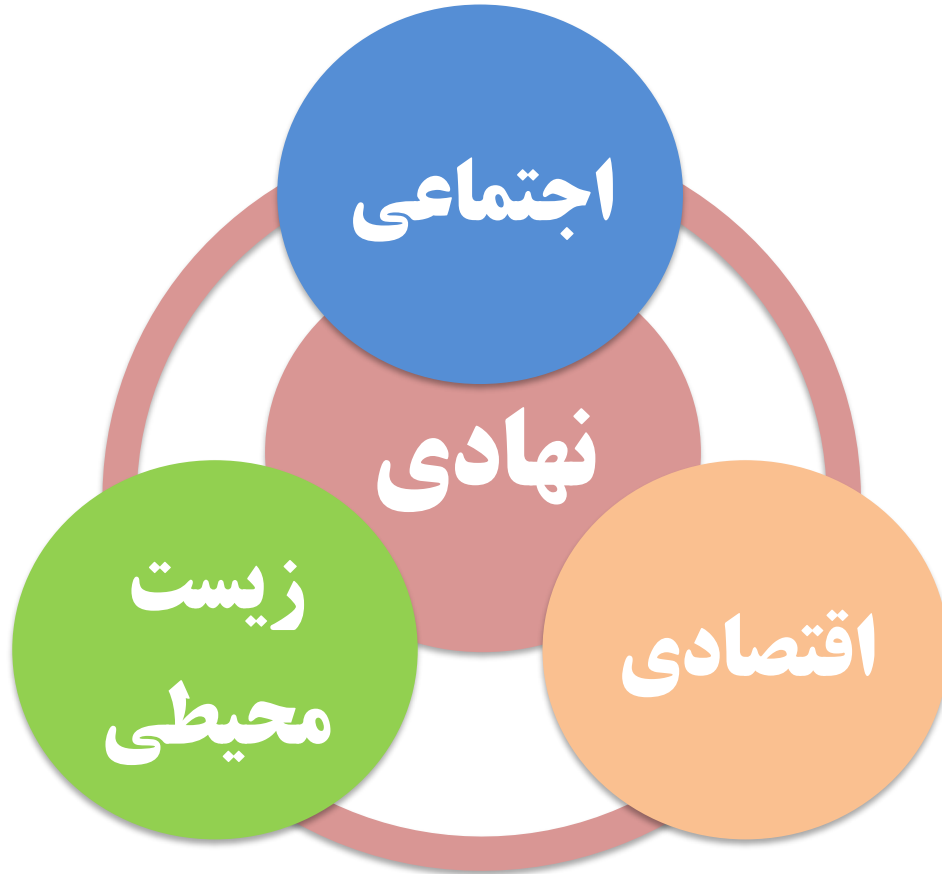
(کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه، ۱۹۸۷)

اجزای توسعه پایدار

ابعاد توسعه پایدار

اهمیت بعد نهادی توسعه پایدار

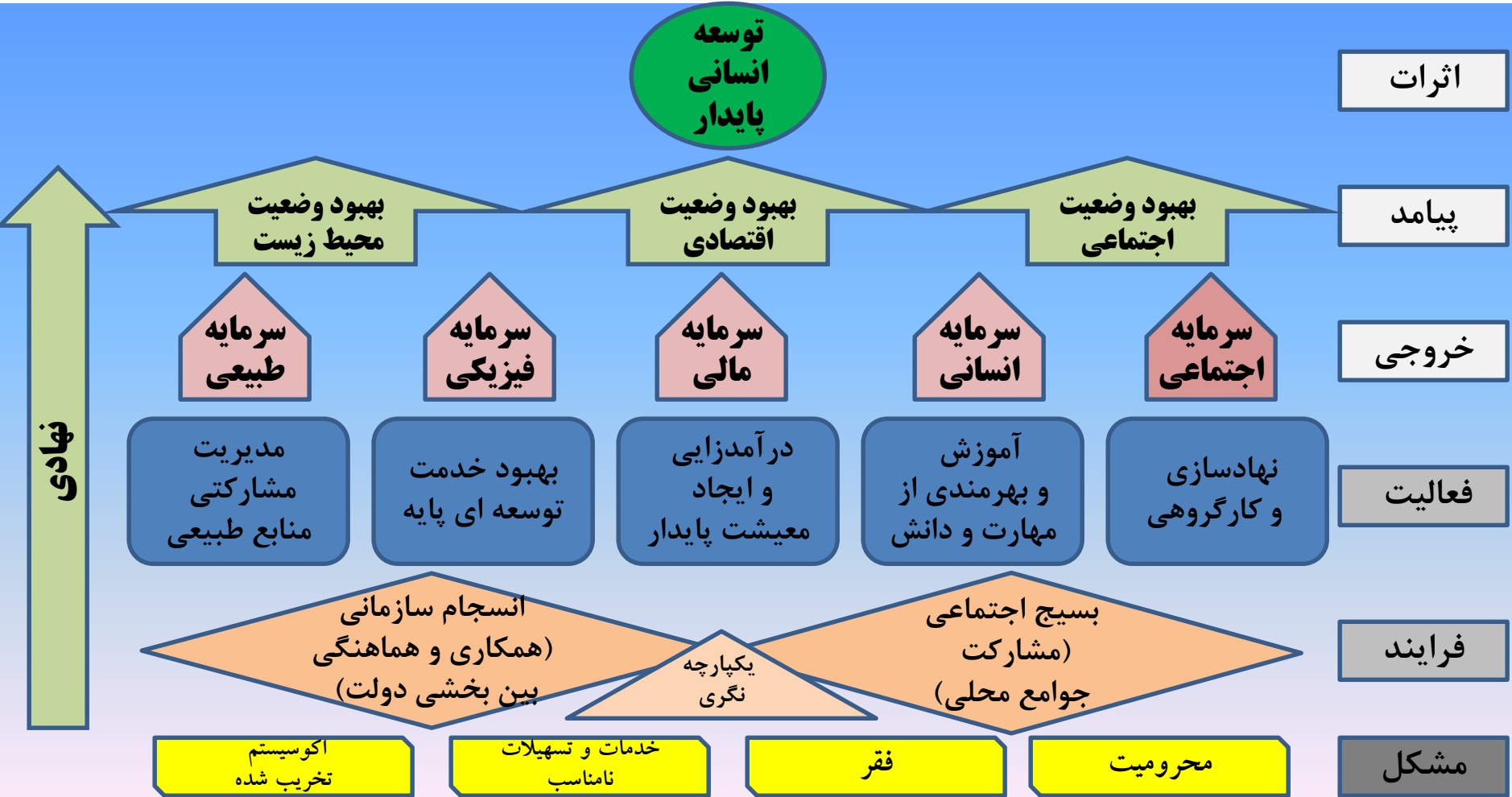
ایجاد تعادل و تلفیق بین اهداف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی مستلزم:

- داشتن چشم انداز بلندمدت تر
- ایجاد ساختارهای مشارکتی، هدایتی و حمایتی و تثبیت آنها
- وضع قوانین و مقررات
- توافق های نهادی
- همکاری دولت (و واحدهای دولتی)، بخش خصوصی و نهادهای مدنی و مردم
- تربیات نهادی و مدیریتی

مدل ۵ سرمایه چارچوبی برای پایداری

الگوی مفهومی توسعه پایدار

انسجام سازمانی (Institutional Strengthening)

تبیین ضرورت، اهداف و روشها

نظام تدبیر (Governance)

نظام تدبیر شیوه اعمال اقتدار و نظم در مدیریت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشورها را در جهت رشد و توسعه تبیین می کند.

دولت ها معمولا هویتی یکپارچه و همگن ندارند و از مجموعه تصمیم گیرندگان تشکیل می شوند که هر یک از آنها همواره گوشه چشمی به منافع خود دارند.

حکمروایی خوب (Good Governance)

تعریف، شاخص ها، ابعاد، اصول، اهداف و ضرورت

رویکرد جدید و نوظهوری است که در پی اجرای نظریه ها و سیاست های یک سویه و ناکارآمد اقتصادی و نتایج زیانبار آن به ویژه در کشورها در حال توسعه در دهه های پایانی قرن بیستم مطرح شد و اکنون جایگاه محوری در مباحث توسعه یافته است.

توسعه مدیریت یکپارچه منابع طبیعی تجدید شونده
Integrated Management of Renewable Natural Resources

تامین معاش مردم محلی
Support Local Livelihood

سازگاری با اکوسیستم
Ecosystem Capacity Building

مولفه ها (Components)

رفع خلاها و موانع قانونی مدیریت یکپارچه منابع طبیعی
(Remove Legal Barriers to INRM)

توانمندی محیط زیست

Enabling Environment

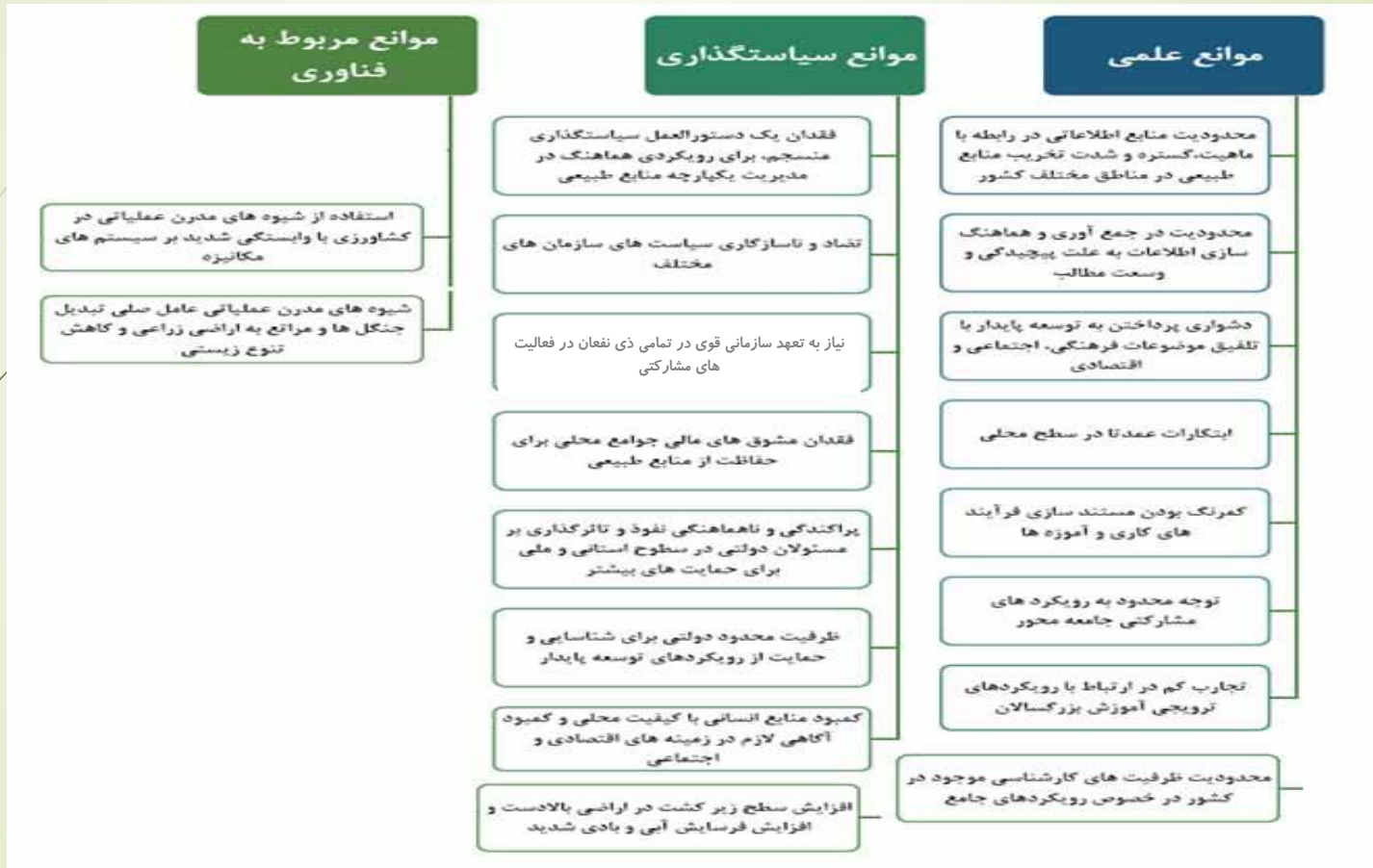
ارتقاء سطح دانش عمومی

Improved Public knowledge

ارایه رویکردهای مبتنی بر جوامع محلی و توانمندسازی آنها

Enhanced Community Driven Approaches

موانع مدیریت یکپارچه منابع طبیعی

تجربيات موفق (Stories of success)

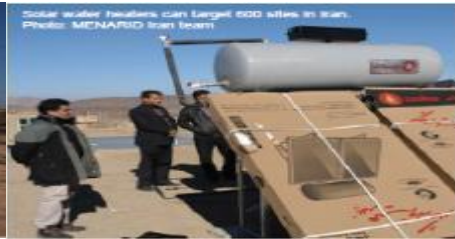
Photo: MENARID Iran team

Photo: IFAD/Susan Beolo

Small-scale and affordable decalcification systems support households food security in arid areas.
Photo: Mr Djamel Latrech

Solar water heaters can target 600 sites in Iran.
Photo: MENARID Iran team

Photo: IFAD/Jon Spaul

Photo: IFAD/Alberto Conti

The Model community developed its own village water supply system through local initiatives and with external assistance.
Photo: Mr Djamel Latrech/ICARDIA

This approach to boosting peach yields can be transferred to other crops: cherries, figs, walnuts and olives.
Photo: Mr Hugo Remaury, ICARDA

Photo: Nawras Media

Photo: IFAD/Joseph Marando

Photo: Mr Djamel Latrech

معرفی کلی پروژه منارید

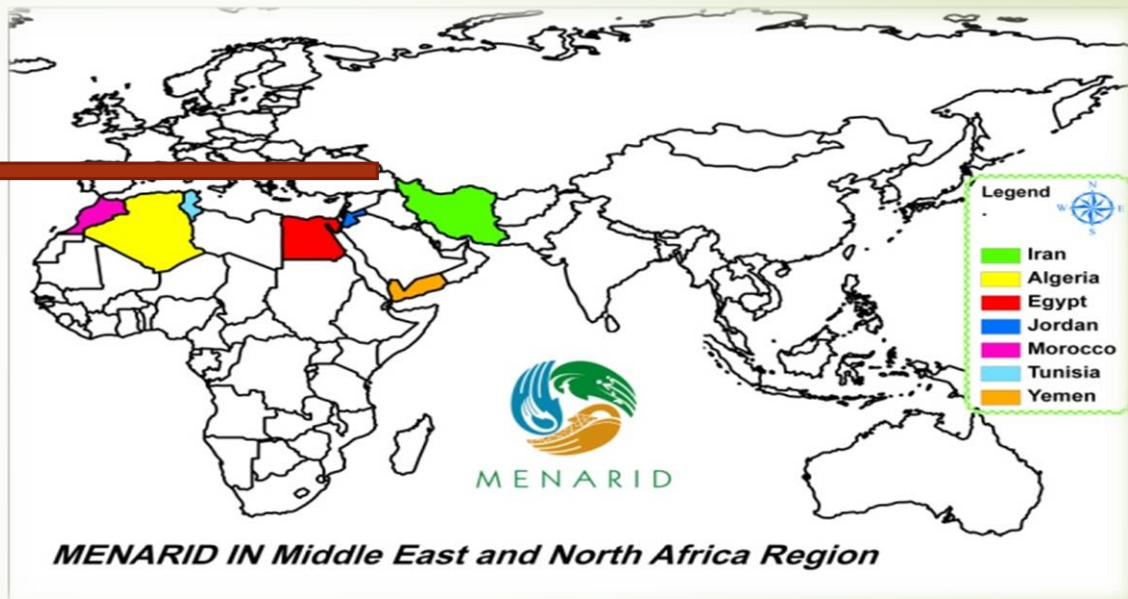
معرفی پروژه منارید

پروژه بین‌المللی منارید، به منظور شناسایی و رفع خلاءها و موانع قانونی و ساختاری در زمینه «مدیریت جامع منابع طبیعی» توسط «سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور» به نمایندگی از «دولت جمهوری اسلامی ایران» با مشارکت «تسهیلات محیط زیست جهانی (GEF)» و «برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)»، هم‌زمان با ۶ کشور در شمال آفریقا و خاورمیانه از سال ۲۰۱۰ میلادی در ایران فعالیت‌های خود را آغاز

کرده است.

پروژه منارید در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا

سایت‌های اجرایی پروژه منارید در ایران

Middle East and North Africa Regional Program for Integrated Sustainable Development

زمینه‌های فعالیت اصلی پروژه منارید

- **تخریب سرزمین (Land Degradation)**: مدیریت پایدار کشاورزی و اراضی مرتعی

- **آبهای بین‌المللی International Waters**: برقراری تعادل در بهره‌برداری از منابع آبهای سطحی و زیرزمینی در حوزه‌های آبخیز مرزی (بین‌المللی)

- **تغییرات اقلیم (Climate change)**: مدیریت کاربری اراضی و تغییر آن و نیز جنگل‌کاری به عنوان ابزاری جهت حفظ ذخیره کربن و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای

- **تنوع زیستی (Biodiversity)**: تقویت سیاستها و چارچوبهای کاری نظم دهنده به منظور گنجاندن آن در سیاستهای تنوع زیستی

اهداف پروژه منارید

- توسعه مدیریت جامع منابع طبیعی در چهار زمینه کاری (تخریب سرزمین، تغییر اقلیم، آب های بین المللی و تنوع زیستی)

- رفع خلاء ها و موانع قانونی برای مدیریت جامع منابع طبیعی

- توسعه و تقویت هماهنگی، دانش و ظرفیت سازمانی

- به نمایش گزاردن شیوه های موفق و پایدار مدیریت آب و اراضی و تعمیم آن به سطوح بالاتر

دستاوردهای مورد انتظار پروژه منارید

دستاوردهای ۱- افزایش دانش در خصوص عوامل تخریب سرزمین

دستاوردهای ۲- ایجاد بستر مناسب برای اجرای مدیریت یکپارچه منابع طبیعی بر اساس دانش

ایجاد شده

دستاوردهای ۳- ارائه رهیافتها و تکنولوژیهای مدیریت پایدار منابع آب و خاک (سازگار با اقلیم و

مبتنی بر جوامع محلی)

مفهوم علمی مدیریت یکپارچه منابع طبیعی

➤ مدیریت یکپارچه منابع طبیعی فرآیندی آگاهانه است که جنبه‌های مختلف بهره‌برداری از منابع طبیعی (بیوفیزیکی، اجتماعی-سیاسی و اقتصادی) را در یک سیستم مدیریت پایدار به منظور دستیابی به اهداف بهره‌برداران (امنیت غذایی، سودآوری، کاهش خطرپذیری) با در نظر داشتن اهداف جامعه (کاهش فقر، رفاه نسل‌های آینده و حفاظت از محیط زیست) تلفیق می‌کند.

Campbell, 2001

فرآیند مدیریت منابع طبیعی منطبق بر روش سیستمی
که علاوه بر استفاده بهینه از منابع طبیعی اهداف
گسترده‌تر زیر را نیز در دستور کار قرار داده است.

➤ ارتقای سلامت اکوسیستم

➤ ارتقای معیشت ساکنین

➤ توانمندی ساختارها

➤ تامین متعادل منافع ذی‌نفعان

➤ افزایش آگاهی‌های عمومی

دست اندر کاران و ذینفعان پروژه (Key Stakeholders)

صندوق عمران سازمان ملل متحد (UNDP)
صندوق جهانی تسهیلات جهانی زیست محیطی (GEF)

بین المللی (International)

در سه سطح ملی (National)، استانی (Provincial) و محلی (Local) / در نقش
هماهنگ کننده (Coordinator)

ملی (National)

سرمایه گذاری اقتصادی (Economic Investment)

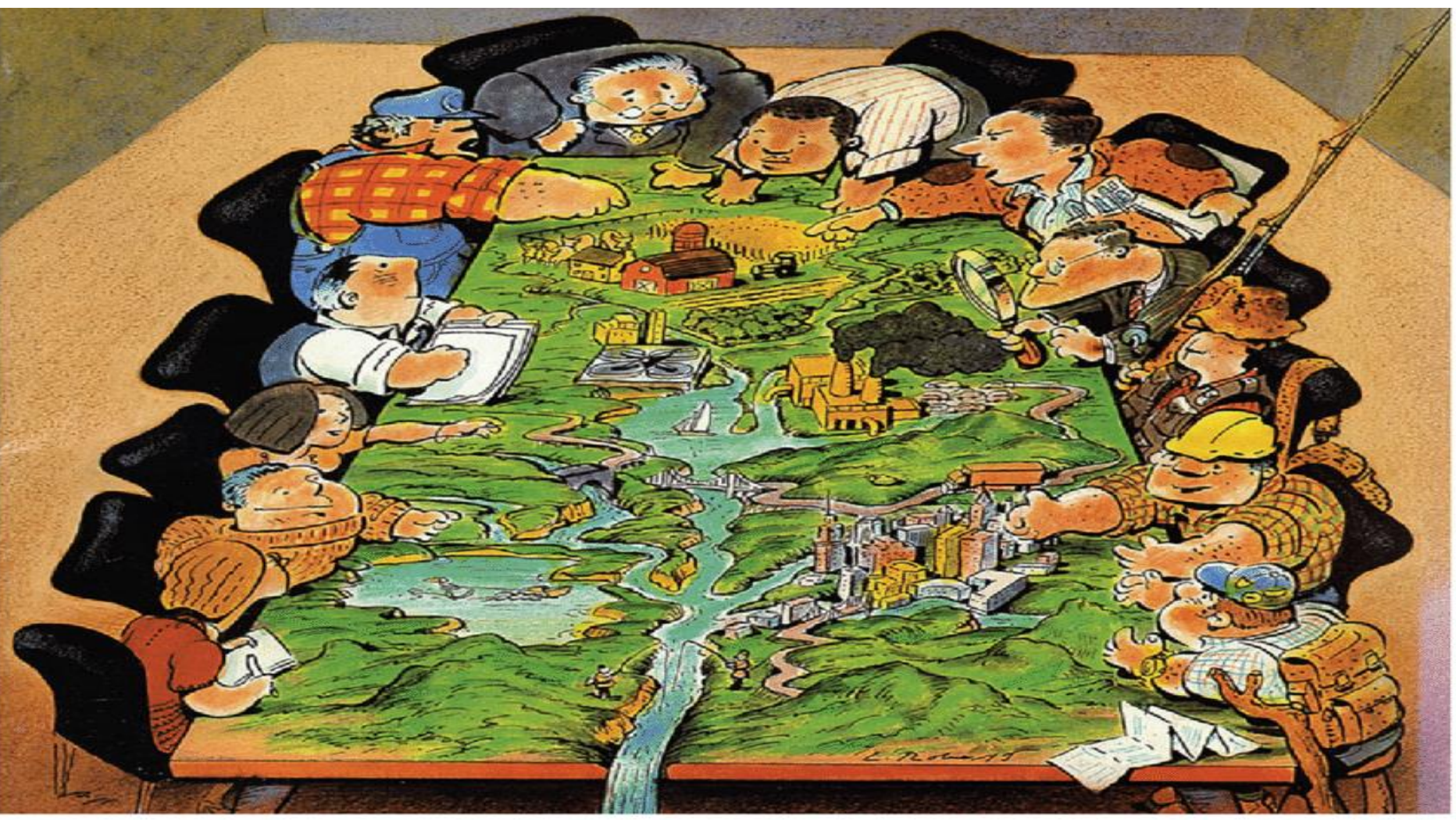
بخش خصوصی
(Private Sector)

پیوند سطح دانش مردم و پایداری محیط زیست

جوامع مدنی و سازمانهای مردم نهاد
(Civil Society and NGOs)

بهبود کیفیت زندگی / کیفیت سطح دسترسی به منابع طبیعی

جوامع محلی
(Local Community)

ذینفعان (Stakeholders)

تعریف، اهمیت، تدوین برنامه مداخله و تشکیل گروه

هر شخص یا گروهی که به نوعی می تواند در فرآیندهای تصمیم سازی، تصمیم گیری، اجرا، نظارت و پایش آبخیز اثرگذار باشد (چه باعث پیشبرد اهداف باشد چه اینکه مانعی بر سر راه انجام اقدامات تلقی شود).

مشارکت ذینفعان صرفاً به معنای مطلع شدن آنها از تصمیمات گرفته شده نیست. بلکه مشارکت موثر زمانی اتفاق می افتد که نیازها، نگرانی ها، اولویت ها، راه حل ها و اجرای اقدامات با مداخله اثربخش آنها بدست آید.

Key Stakeholders

Stakeholder involvement enhances communication, cooperation and shared responsibility.

در حوزه آبخیز افراد و گروه ها (رسمی و غیر رسمی) متعدد و متنوعی وجود دارند که هر یک طبیعتاً سلايق و علايق خاص خود را دارند و منافع فردی و گروهی خود را دنبال می کنند.

شناسایی ذینفعان کلیدی موضوع بسیار مهمی است. از طرفی اندازه گروه ذینفعان نیز باید قابل مدیریت باشد.

Why involve stakeholders?

چرا به دنبال مشارکت ذینفعان هستیم؟

اگر ما مسئول توسعه و یا اجرای یک برنامه مدیریت آبخیز هستیم، برای کسب موفقیت نیاز به حمایت و پشتیبانی سه گروه از افراد داریم:

گروهی که تصمیم ساز و تصمیم گیر هستند،

گروهی که تصمیمات را می پذیرند و اجرا می کنند،

گروهی که می توانند مانع اجرای برنامه باشند.

مزایای مشارکت ذینفعان چیست؟

اعتماد سازی و پشتیبانی از فرآیندها و خروجی ها

تقسیم مسئولیت در نتایج تصمیمات و اقدامات

احصاء راه حل های سازگار با کارایی و اثر بخشی بالاتر

ایجاد روابط کاری قویتر (هم افزایی)

ارتقاء ارتباطات و تجمیع منابع (مالی و انسانی)

دستیابی سریعتر به راه حل ها ممکن و برقراری عدالت

MENARID

**ساختار و مراحل اجرایی
تعمیم پروژه بین المللی منارید**

گام‌های اصلی تعمیر پروژه منارید

1. راه اندازی و تجهیز دفاتر استانی
2. سازماندهی اجرایی
3. گردآوری اطلاعات موجود
4. تحلیل اطلاعات اولیه
5. تهیه بانک اطلاعات حوزه آبخیز
6. تدوین برنامه راهبردی حوزه آبخیز
7. طراحی پروژه‌های اجرایی
8. اجرای پروژه‌ها
9. طراحی و اجرای سیستم پایش و ارزشیابی

۱. راه اندازی و تجهیز دفاتر استانی

منابع انسانی

دفتر استان

مدیر اجرایی

کارشناس ظرفیت سازی

کارشناس فنی

کارشناس اداری - مالی - پشتیبانی

دفتر شهرستان

کارشناس پیگیری امور شهرستان

تجهیزات اداری

کامپیوتر

اینترنت

میز و صندلی

پرینتر - اسکنر - کپی - فکس

دوربین عکاسی

خط تلفن

...

۲- سازماندهی نهادی

➤ راه اندازی کمیته های استان

➤ کمیته مدیریت حوزه

➤ کمیته پایش و برنامه ریزی استان

➤ کمیته فنی استان

➤ راه اندازی کمیته های محلی

۳- گردآوری اطلاعات موجود

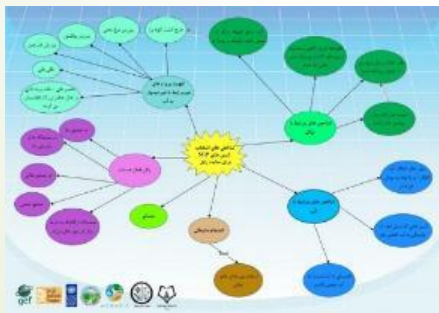
➤ نقشه حوزه آبخیز پایلوت

➤ فهرست مطالعات انجام شده در حوزه

➤ سازمان جهاد کشاورزی

➤ اداره آب منطقه ای

➤ اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری

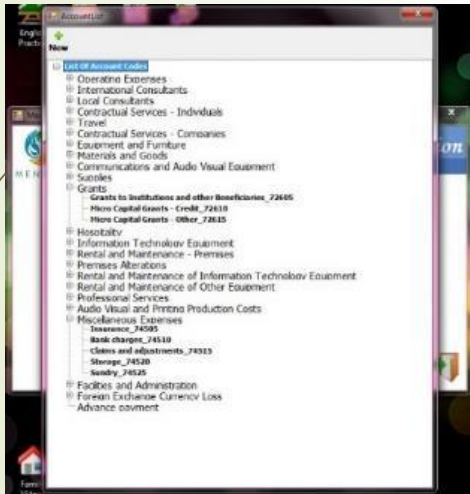
۴- تحلیل اطلاعات اولیه

- تهیه گزارش تحلیل منابع حوزه (گزارش پایه)
- مطالعه و آسیب شناسی نظام های موجود
  - نظام مدیریت منابع طبیعی
  - نظام بهره برداری
  - نظام اداری و نهادی
- شناسایی و تحلیل دست اندرکاران
- مطالعه وضعیت اجتماعی و اقتصادی
- تبیین وضع موجود و مطلوب
- تحلیل شکاف بین وضع موجود و مطلوب

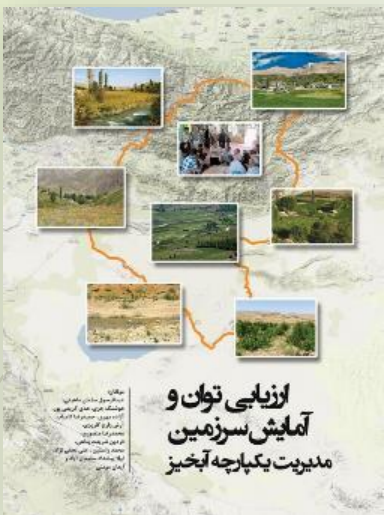
۵- تهیه بانک اطلاعات حوزه آبخیز

تجميع اطلاعات و ورود آن به بانک اطلاعات حوزه آبخيز

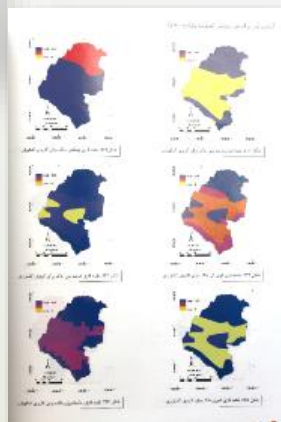
۶- تدوین برنامه راهبردی حوزه آبخیز

شرح خدمات

➤ تعیین روش ها، ابزارها، منابع مالی و نقش دست اندرکاران در مدیریت پایدار حوزه

➤ ترسیم مسیر اجرایی گذر از وضع موجود به سمت وضع مطلوب

۷- طراحی پروژه‌های اجرایی

طراحی پروژه‌ها بر اساس برنامه
راهبردی با مشارکت مردم محلی

۸- اجرای پروژه‌ها

▶ پروژه های معیشتی با کمک راه اندازی صندوق های اعتبارات خرد یا صندوق های توسعه محلی

▶ پروژه های عامل المنفعه برای مدیریت منابع آب و خاک، کشاورزی، زیربنایی و ...

۹- طراحی و اجرای سیستم پایش و ارزشیابی

➔ پایش و ارزشیابی اقدامات

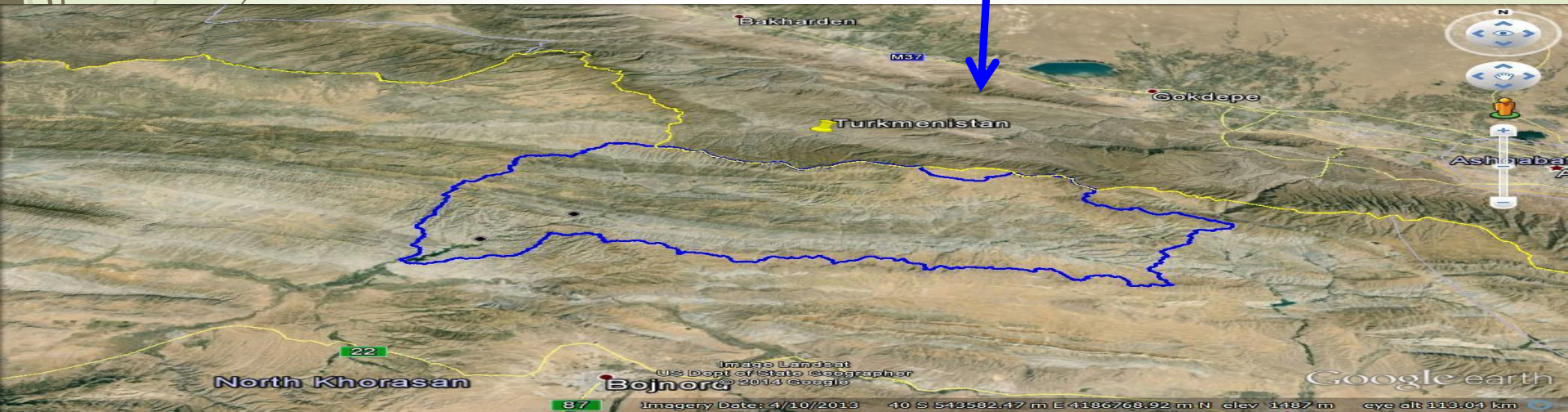
دستاوردهای پروژه منارید در خراسان شمالی

North Khorasan MENARID Project Achievements

ارزیابی سریع (Rapid Assessment)

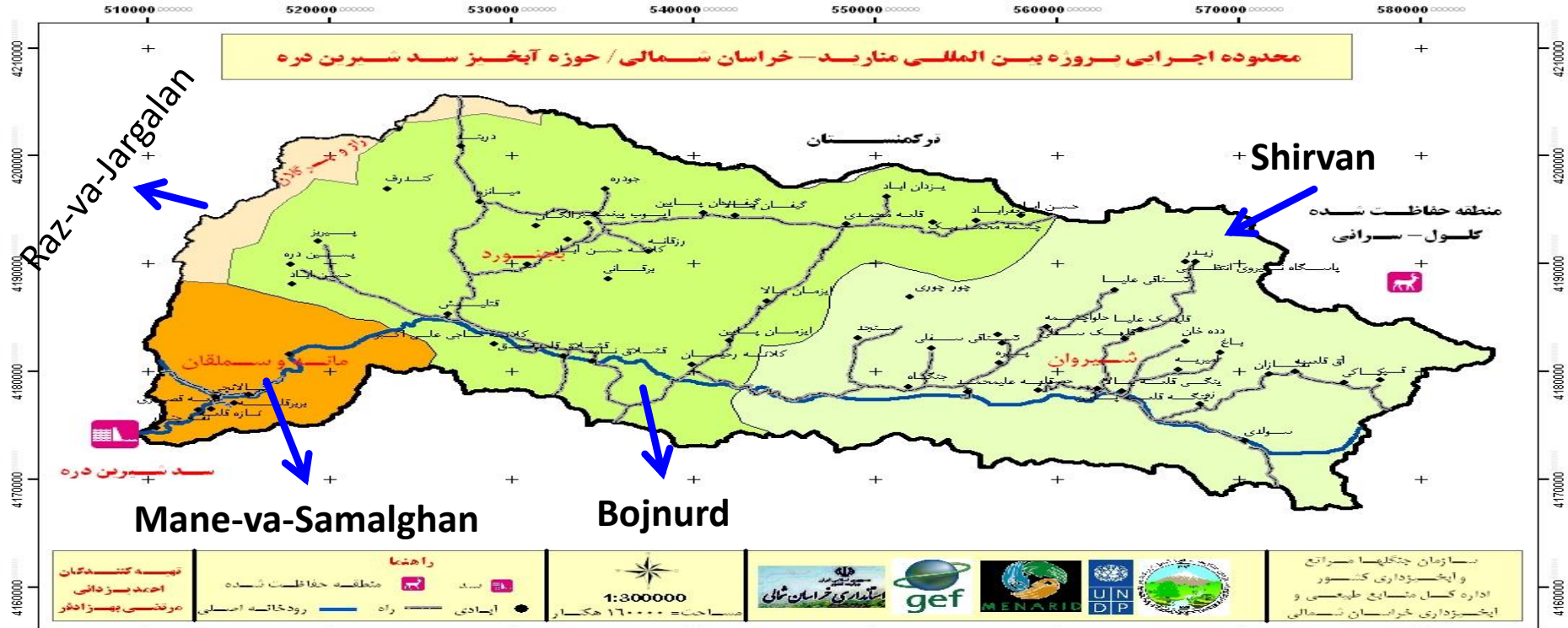
موقعیت جغرافیایی (Geographical Location)

تقسیمات سیاسی (Township Divisions)

جمعیت: ۱۶۵۴۰ نفر
Population = 16540

آبادی: ۳۳ پارچه
Villages = 33 units

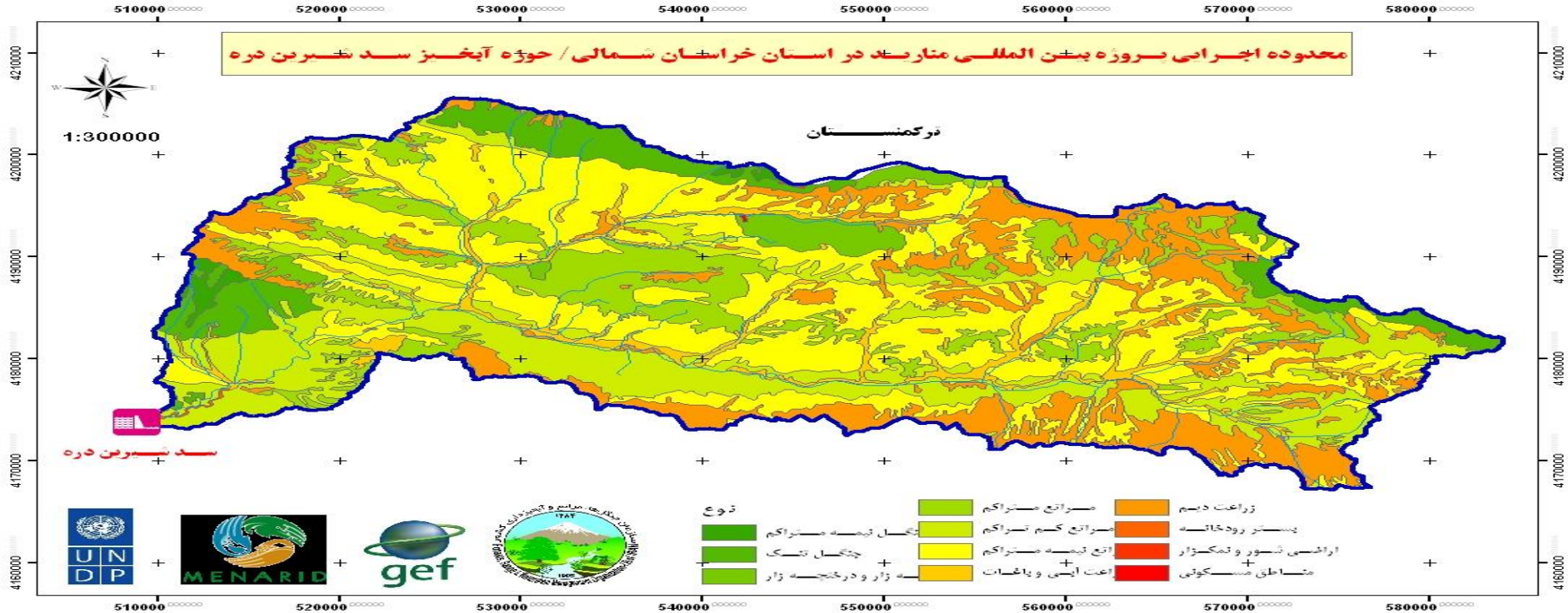

پوشش گیاهی (Vegetation)

اراضی کشاورزی = ۲۰٪
Agr. Lands = 20% Area

اراضی مرتعی و جنگلی = ۷۷٪
Natural Lands = 77% Area

قابلیت های منطقه (Region Capabilities)

■ تنوع اقلیمی و آب و هوایی (Climatic diversity)

■ تنوع پوشش گیاهی (Vegetation diversity)

■ تنوع قومی و فرهنگی (Cultural diversity)

■ همجواری با مرزهای بین المللی (Neighboring Int. Border)

■ کشاورزی و دامداری (Agriculture and Animal Husbandry)

■ گیاهان دارویی (Medicinal Plants)

■ اکوتوریسم (Eco-tourism)

مشکلات و چالش ها (Challenges)

■ توسعه نامتوازن (Unbalanced Economic Development)

■ عدم مدیریت یکپارچه (Non-integrated Management)

■ تخریب اراضی (Land Degradation)

■ سیل خیزی و فرسایش پذیری (Flood Vulnerability and Erodibility)

■ مهاجرت (Migration)

■ رفاه اجتماعی پایین (Low Society Welfare)

راهبردها (Strategies)

■ انسجام سازمانی (Organization Coherence)

■ آمایش سرزمین (Land use Planning)

■ بسیج جوامع محلی (Local community mobilization)

■ احیاء و توسعه منابع طبیعی (Natural Resources Development and Reclamation)

■ اشتغال و کارآفرینی (Employment and Skill Enhancement)

■ آموزش (Training)

اعلام موافقت UNDP با اجرای پروژه و تخصیص اعتبار و ابلاغ برنامه کاری

موضوع: ابلاغ برنامه کاری سه ماهه سوم سال ۲۰۱۵ میلادی پروژه منارید

با سلام

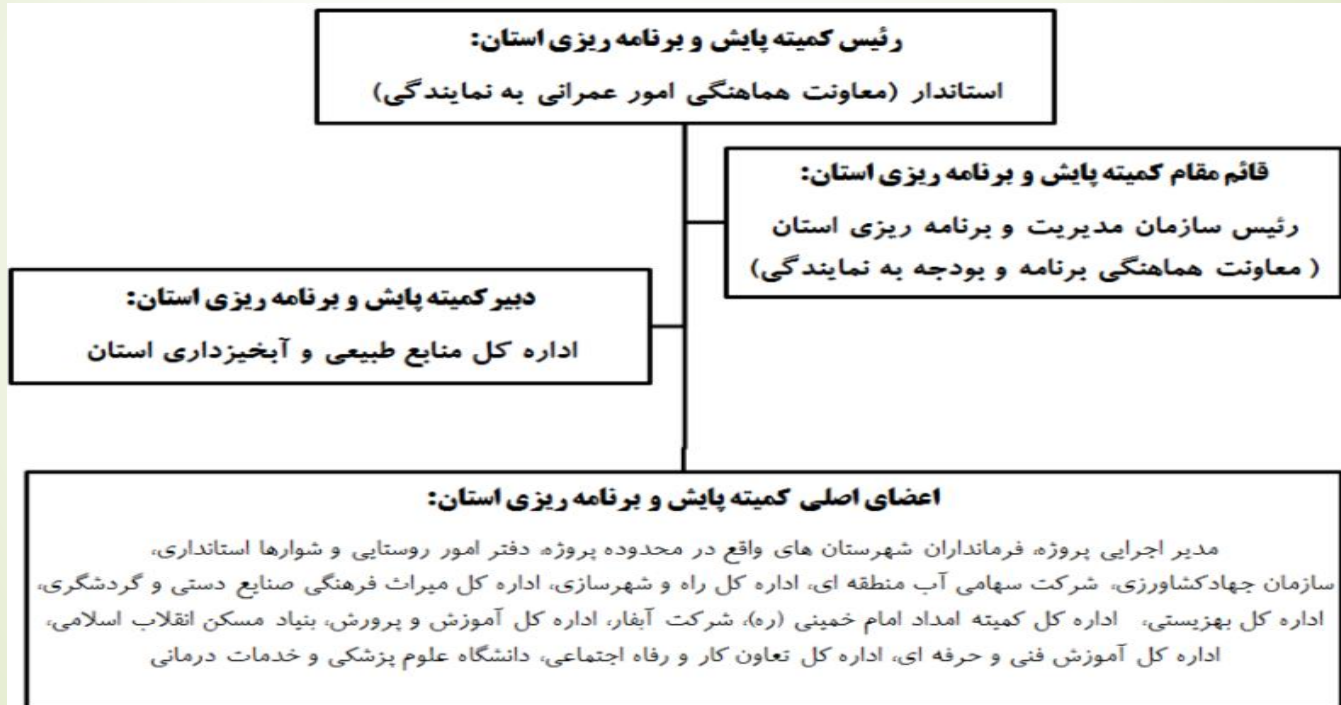
احتراماً با تشکر و سپاس از تلاش کلیه همکاران استان در پیشبرد اهداف پروژه بین المللی منارید، بدین وسیله به پیوست برنامه کاری سه ماهه سوم سال ۲۰۱۵ میلادی جهت استحضار و برنامه ریزی برای اجرا، حضورتان ابلاغ می‌شود. خواهشمند است ضمن به اشتراک گذاشتن این برنامه با همکاران و دست اندرکاران اجرایی استان، تأکید بیش از پیش بر ارتقای کیفیت اجرایی این اقدامات صورت پذیرد. لازم به ذکر است که هزینه‌های مندرج در برنامه کار در دو سطح استانی و ملی پیش بینی شده است که بر اساس پیشرفت اقدامات در استان و بر مبنای پیش طرح‌های تأیید شده توسط دفتر ملی پروژه قابل تخصیص می‌باشد. شایان ذکر است بودجه‌ای به مبلغ ۵۰۰۰۰ دلار برای ۶ ماهه باقیمانده سال جاری برای این استان اختصاص داده شده است که از این مبلغ ۲۵۰۰۰ دلار می‌بایست در سه ماهه سوم صرف فعالیت‌های اجرایی در سایت‌های پروژه گردد. برنامه کاری سه ماهه سوم دفتر استانی به پیوست می‌باشد.

تأکید می‌گردد قبل از عقد قرارداد و یا انجام هر فعالیتی در قالب پروژه، می‌بایست تأییدیه اجرایی از دفتر ملی اخذ گردد. شایان ذکر است این برنامه توسط تیم پایش و ارزشیابی پروژه به صورت منظم مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

گام دوم در تقویت انسجام سازمانی

ساختار نهادی پیشنهادی کمیته پایش و ارزیابی (استانی و شهرستانی)

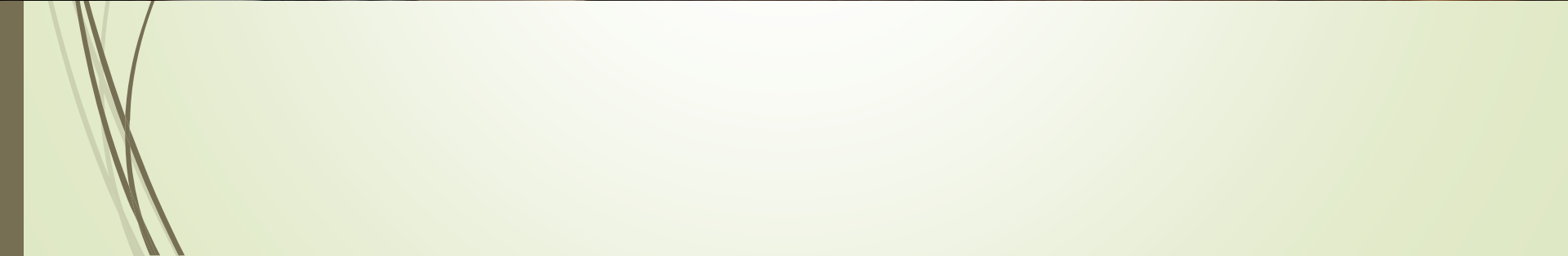

تشکیل ساختار مناسب برنامه ریزی در سطوح مختلف استانی و شهرستانی

ردیف	جلسه	تعداد	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
۱	تشکیل جلسه مدیریت جامع حوزه آبخیز (پایش و ارزیابی) استان	۵ جلسه	۹۴/۹/۱	۹۵/۱۲/۷	۹۶/۵/۲۵	۱۵/۷/۹۷	اردیبهشت ۹۸
۲	تشکیل کمیته فنی	۲ جلسه	دی ماه ۱۳۹۴	۹۵/۱/۲۴	-	-	-
۳	کمیته مدیریت جامع حوزه آبخیز بجنورد	۴ جلسه	۲۵۹۴	۹۵/۱۰/۱	۲۵/۹/۹۶	۲۵/۹/۹۷	-
۴	تشکیل جلسه کمیته مدیریت حوزه آبخیز شیروان	۴ جلسه	۹۴/۹/۳	۹۵/۱۰/۵	۹۶/۸/۲۴	۹۷/۸/۲۱	-
۵	تشکیل جلسه کمیته مدیریت جامع حوزه آبخیز مانه و سملقان	۴ جلسه	۹۴/۱۰/۲۲	۹۵/۱۰/۶	-	۹۷/۷/۲۳	۹۸/۳/۳۱

تشکیل اولین جلسه کمیته پایش و ارزیابی استان (۱۳۹۴/۹/۱)

گام سوم: ظرفیت سازی (جامعه محلی)

Capacity Building Workshops for Key Stakeholders

روستاهای پایلوت منارید خراسان شمالی

شهرستان	روستاهای پایلوت	بخش	جمعیت (نفر)
شیروان	سرداب	قوشخانه	۱۲۱۰
	تفتازان	قوشخانه	۳۱۰
	قلهک	قوشخانه	۳۰۰
بجنورد	قتلیش	گرمخان	۱۰۳۵
مانه و سملقان	بربرقلعه - تازه قلعه	مانه	۶۰۰

۵ روستای پایلوت (۳۴۵۵ نفر / معادل ۱۷٪ جمعیت حوزه)

ظرفیت سازی جوامع محلی (Local Capacity Building)

مراحل ارزیابی مشارکتی

جمع آوری اطلاعات و تهیه مشخصات روستاهای پایلوت

گردش روستایی (آشنایی با محیط زیست، برقراری ارتباط با مردم)

ظرفیت سازی و اولویت بندی مشکلات با استفاده از تکنیک ماتریس زوجی

تحلیل مشکلات با استفاده از تکنیک درخت مشکل - راه حل

تحلیل زمان (ترسیم تقویم روزانه - فصلی - سالانه)

گروه بندی و تشکیل گروه برنامه و توسعه روستا (تشکل محلی)

استخراج پروژه های اولویت دار مسائل آب، کشاورزی، اجتماعی، تنوع زیستی

تشکیل صندوق خرد اعتباری و پروژه نویسی

Local Community Capacity

ظرفیت سازی جوامع محلی

Barbarghaleh (maneh & Samelghan)

Sardab (Shirvan)

Ghatlish (Bojnurd)

Taftazan (Shirvan)

Local Community Participation (Providing Resources Map)

مشارکت جوامع محلی

اولویت بندی مشکلات روستاهای پایلوت

اولویت ۴	اولویت ۳	اولویت ۲	اولویت ۱	گروه هدف	روستا	شهرستان	
کمبود آب	بیکاری	عدم تضمین خرید	آموزش	مردان	تفتازان	شیروان	
آموزش	عدم تضمین خرید	کمبود آب	بیکاری	زنان			
بیکاری	کمبود آب	عدم تضمین خرید	آموزش	مردان	قلهک		
بهداشت	کمبود آب	بیکاری	آموزش	زنان			
بیکاری	عدم تضمین خرید	حفظ آب و خاک	آموزش	مردان	سرداب		
امکانات زیربنایی	بهداشت	آموزش	بیکاری	زنان			
بیکاری	حفظ خاک	کمبود آب	آموزش	مردان	قتلیش		بجنورد
کمبود آب	امکانات رفاهی و زیربنایی	بیکاری	آموزش	زنان			
بیکاری	عدم تضمین خرید	آموزش	امکانات زیربنایی و رفاهی	مردان	بربرقلعه - تازه قلعه	مانه و سملقان	
عدم تضمین خرید	امکانات زیربنایی	بیکاری	مسکن و موریانه	زنان			

Local Development Groups Formation

تشکیل گروه برنامه و توسعه

گروه برنامه و توسعه

گروه های خرد

مالکیت دفتر توسعه	دفتر توسعه محلی	تعداد اعضا	تعداد گروه های خرد روستایی	روستاهای پایلوت	شهرستان
دهیاری	دارد	۲۸۷	۲۶	سرداب	شیروان
شخصی	دارد	۱۵۵	۱۶	تفتازان	
دهیاری	دارد	۱۶۰	۱۳	قلهک	
دولتی	دارد	۱۸۵	۱۷	قتلیش	بجنورد
شخصی	دارد	۸۴	۹	بربرقلعه - تازه قلعه	مانه و سملقان

۸۱ گروه خرد روستایی = ۸۷۱ نفر (۲۵٪ از جمعیت تحت پوشش)

۵ گروه برنامه و توسعه روستا / ۴۷ گروه زنان، ۲۷ گروه مردان و ۷ گروه مختلط

(۵۸٪ عضویت زنان در گروه های توسعه)

تاسیس دفاتر توسعه محلی در روستاهای پایلوت Local Development Offices

ادامه گام سوم: ظرفیت سازی (نهادی)

Session of Monitoring and Evaluation Committee

Session of IWM Committee (Shirvan)

1st National Session of IWM (Yazd)

Visit from Yazd Pilot

Technical Committee of the Project 1st Session of IWM Committee (Bojnurd)

Trans- Organizational Workshops

بازدیدهای میدانی به همراه کارشناسان دستگاه های اجرایی
(Trans-Organizational Visits)

ظرفیت سازی کارشناسان توسعه روستایی فرمانداری ها و بخشداری های سطح استان
(انتقال تجربیات و دستاوردهای پروژه مناخ در حوزه توسعه روستایی)
با مشارکت دفتر امور روستایی و شوراهای استانداری خراسان شمالی

اقدامات انجام شده در زمینه آموزش و ظرفیت سازی جوامع محلی

ظرفیت سازی و توانمند سازی جوامع محلی = ۵۰۰۰۰ نفر* ساعت

کارگاه آموزشی منابع طبیعی و کشاورزی و محیط زیست = (۱۵۹۳۹ نفر* ساعت)

کارگاه آموزش پروژه های معیشتی = ۷۳۴۰۷ نفر* ساعت

۳۹۳۴۶ نفر * ساعت آموزش و ظرفیت سازی
معادل ۲۳۲۲۴ نفر - روز

برخی از نتایج آموزش و ظرفیت سازی جوامع محلی

۱. نتیجه دوره آموزشی اصول باغبانی: افزایش راندمان تولید انگور در هر هکتار ۱-۲ تن (۳۰ هکتار: افزایش ۳۰-۶۰ تن)

۲. نتیجه دوره آموزشی گردشگری: پیگیری اقامتگاه بومگردی توسط جوامع محلی، برگزاری تورهای گردشگری

۳. نتیجه دوره آموزشی تغییر الگوی کشت: کشت ۴ هکتار زعفران، احداث ۲ هکتار باغ به جای کشت لوبیا

۴. نتیجه دوره آموزشی اصلاح نژاد دام: افزایش دو برابری راندمان بهره زایی ۷۰٪ به ۱۲۰٪

بازدید معاون نماینده مقیم سازمان ملل در ایران (نمایشگاه توانمندی های جوامع محلی روستاهای پایلوت منارید خراسان شمالی)

گام چهارم - تعریف اقدامات مشترک با دستگاه های اجرایی

اقدام	نهاد
نقشه برداری کانال های بتنی، تهیه ریزه برآورد طرح های فنی، بازدید کارشناسان روستاهای پایلوت به منظور تهیه طرح های فنی، صورتجلسه ادامه طرح های مدیریت منابع آب با تخصیص اعتبارات، جلسات فنی کارشناسان با جوامع محلی روستاهای پایلوت به منظور راهنمایی در خصوص مسائل تخصصی کشت	سازمان جهاد کشاورزی
همکاری در خصوص جذب سرمایه گذاران بخش خصوصی در پروژه	سازمان میراث فرهنگی
بازدید از روستاهای پایلوت و راهنمایی در خصوص جذب تسهیلات نوسازی بعلت وجود موریانه در سقف منارل	بنیاد مسکن
بازدید از روستا و تخصیص آب به استخر قتلش	امور آب خراسان شمالی
دریافت اطلاعات روستاهای حوزه	دفتر امور روستایی استانداری
مشاغل خانگی	بهبزیستی، کمیته امداد
آموزش منابع طبیعی و کشاورزی به جوامع محلی روستاهای پایلوت	مرکز تحقیقات جهاد کشاورزی و منابع طبیعی
معرفی اعضای کمیته فنی و همکاری در زمینه تدوین برنامه راهبردی	کلیه دستگاه ها

تامین مالی اجرای پروژه های مشترک

73

بستر سازی تأمین و تجمیع منابع خرد اعتباری با تشکیل صندوق اعتباری خرد

اطلاعات صندوق های خرد اعتباری استان

۱۰ صندوق اعتباری خرد- ۱۱۲۷ نفر عضو

۹۵۰ میلیون ریال اندوخته صندوق

*اعطای ۵۲ فقره وام ایجاد اشتغال به ارزش ۲۸۴۰ میلیون ریال در پایلوت های شیروان

*اعطای ۳۰ فقره وام ایجاد اشتغال به ارزش ۲۸۰ میلیون ریال در پایلوت های مانه و سملقان

*اعطای ۳۱ فقره تسهیلات به ارزش ۳۲۰ میلیون ریال در پایلوت های بجنورد

ایجاد شبکه بافت فرش و تابلو فرش

در قالب تفاهم نامه چهار جانبه

روستا های ایزمان و رزقانه

(آموزش ۱۰۰ نفر بانو)

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی، قرارگاه پیشرفت و آبادانی، اداره کل فنی و حرفه ای، شرکت شهرک های صنعتی

اقدامات صورت گرفته: آموزش، آزمون، صدور کارت مهارت و بیمه بازنشستگی

نتایج و تاثیرات

- زمینه ایجاد اشتغال بانوان روستایی و بهبود معیشت خانوار
- احیا هنرهای دستی (قالی بافی، تابلو فرش بافی و ...)
- میزان درآمد: حدود ۴۰ میلیون ریال در یک دوره ۶ ماهه

اعتبار هزینه شده: ۳۵۰ میلیون ریال

تکمیل چرخه و توسعه نوغانداری

روستای قتلش

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، جهاد کشاورزی - بخشداری

اقدامات صورت گرفته: آموزش پيله كشي و نوغانداری، كشت ۲۰۰۰ اصله نهال توت، تامین ۲ دستگاه پيله كشي ابريشم، خرید تخم كرم ابريشم

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال: ۹۰ نفر فصلی - ۵ نفر مستقیم
امکان تولید: ۵ تن پيله، ۲ تن نخ ابريشم
برآورد كسب در آمد: ۲۰۰۰ ميليون ريال فروش پيله خام
۱۰۰۰۰ ميليون ريال از فروش نخ ابريشم
تأثيرات: احیاء صنعت نوغانداری، تولید مواد اولیه
اعتبار هزينه شده: ۵۰۰ ميليون ريال

توسعه صنعت فرش ابریشمی

روستای قتلیش

آموزش ۵۴ نفر بانو

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، بخشرداری

اقدامات صورت گرفته: آموزش، تامین ابزار مورد نیاز قالی بافی

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال : ۵۴ نفر

برآورد کسب درآمد : قالی ابریشمی شش متری طرح ترکمن

دورو: ۱۲۰ میلیون ریال و تک رو: ۹۰ میلیون ریال

تاثیرات: افزایش سود خالص، بهبود معیشت، تکمیل چرخه

نوغانداری

اعتبار هزینه شده: ۲۰۰ میلیون ریال

خیاطی

آموزش ۸۴ نفر از بانوان

روستاهای بربر قلعه، تازه قلعه، قلهک، رباط و

قتلیش

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل فنی و حرفه ای، کمیته امداد امام خمینی

اقدامات صورت گرفته: آموزش، صدور گواهی نازک دوزی از فنی حرفه ای

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال : خیاطی و نازک دوزی
برآورد کسب درآمد : ماهانه ۵ تا ۱۰ میلیون ریال
تاثیرات: بهبود معیشت خانوار
اعتبار هزینه شده: ۲۰۰ میلیون ریال

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اداره کار، تعاون و رفاه اجتماعی، صندوق کار آفرینی امید

اقدامات صورت گرفته: آموزش، صدور کارت صنعتگری (۲۱ بانو)، ۲۴ فقره تسهیلات ازمحل پروژه (۱۲۰ میلیون ریال)، ۲۱ فقره تسهیلات از صندوق کار آفرینی (۲۱۰۰ میلیون ریال)

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال: نساجی (حوله بافی، چادر شب، دستمال

جیبی)، تولید سه متر پارچه در روز

برآورد کسب درآمد: ماهانه ۸ میلیون ریال

تاثیرات: احیاء صنعت نساجی، بهبود معیشت خانوار

اعتبار هزینه شده: ۲۰۰ میلیون ریال

چرم دوزی
آموزش ۲۰ نفر بانو
روستای شناقی

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اداره کل فنی و حرفه ای

اقدامات صورت گرفته: آموزش

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال: تولید محصولات چرمی

برآورد کسب درآمد: تولید ۵ عدد کیف چرمی معادل ۲.۵ میلیون ریال

تاثیرات: بهبود معیشت خانوار

اعتبار هزینه شده: ۵۰ میلیون ریال

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اداره کل فنی و حرفه ای

اقدامات صورت گرفته: آموزش (قالی بافی، حلاجی پشم و نخریسی) راه اندازی شبکه تولید نخ و تامین مواد اولیه، تامین ۱۶ دستگاه نخریسی و یک دستگاه حلاجی

نتایج و تاثیرات

-زمینه تولید ۴.۵ تن نخ قابل مصرف در قالی بافی از ۱۲۴ هزار راس دام موجود در حوزه سد شیرین دره **برآورد کسب درآمد = ۶۷۵۰ میلیون ریال**

-زمینه تولید ۹.۳ تن پشم آماده ریس و ۵۰۰ کیلوگرم نخ قالی

برآورد کسب درآمد: معادل ۱۴۰ میلیون ریال از تولید نخ

درآمد قالی بافی: قیمت هر قالی نخی ۳ متری حدود ۱۰ میلیون ریال

تاثیرات: جلوگیری از واردات، صرفه جویی در هزینه تامین مواد اولیه

افزایش سود خالص (۲ برابر)، بهبود معیشت

اعتبار هزینه شده: ۴۰۰ میلیون ریال

تهیه طرح مرتعداری

۱۴۰۰۰ هکتار

روستای قتلش و شناقی

در قالب انعقاد تفاهم نامه فی مابین دو دستگاه

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری،
قرارگاه پیشرفت و آبادانی سپاه

اقدامات صورت گرفته: ظرفیت سازی، آموزش - واگذاری مراتع به
صورت محضری به دامداران مجاز

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال: دامداری پایدار

برآورد کسب درآمد: از طریق تلفیق طرح های اقتصادی

تاثیرات: حفظ، احیاء و اصلاح مراتع ، بهره برداری اصولی و پایدار

مراتع برای ۱۲۹ نفر دامدار مجاز، بهره برداری از سایر درآمد های

اقتصادی مراتع، صرفه جویی در تهیه طرح: ۶۲۵ میلیون ریال (۱۵۰

میلیون ریال مشارکت جوامع محلی)

اعتبار هزینه شده: ۲۵۰ میلیون ریال

عملیات اصلاح نژاد

دام سبک

روستاهای قتلیش-رزقانه-ایزمان

فاز اول

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، قرارگاه پیشرفت و آبادانی سپاه، اداره کل دامپزشکی، جهاد کشاورزی

اقدامات صورت گرفته: ظرفیت سازی، آموزش، اجرای تمام مراحل عملیات اصلاح نژاد، تامین اعتبار (۵۰ درصد)

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال: تبدیل دامداری سنتی به دامپروری و دامداری نوین
برآورد کسب درآمد: سود خالص معادل ۳۰۳۲ میلیون ریال به ازاء ۱۰۰ راس
میش طی دوره ۵ ساله

تاثیرات: افزایش راندمان تولید بره از ۰.۶ به ۲.۳

خروج ۵۰۰ راس دام از مجموع ۱۸۸۲۱

کاهش فشار دام بر مراتع (حفظ خاک و آب)

افزایش راندمان بره زایی

خروج ۲۰ نفر بهره بردار - از مجموع ۲۲۴۱ بهره بردار

اعتبار هزینه شده: ۶۰۰ میلیون ریال

روستاهای قتلش، قلهک، بربرقلعه، نازه

قلعه، یالانچی، ارناوه، رباط، ایزمان،

شناقی، سنجد، پیربزو پسن دره

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان شمالی

اقدامات صورت گرفته: آموزش، نیازسنجی، تامین اعتبار

نتایج و تاثیرات

تامین آب شرب قابل دسترس (۳۵۰۰۰ راس دام)

کاهش تلفات - افزایش بازدهی ضریب تبدیل

بهبود معیشت (۵۲۰ نفر دامدار مجاز)

اضافه وزن ۱.۵ کیلوگرم/روز طی دوره ۴۰ روزه

توزیع مناسب دام در مراتع (حفظ خاک و آب)

تامین آب شرب در دسترس برای حیات وحش منطقه

صرفه جویی در اجرای عملیات: ۵۵۰ میلیون ریال

هزینه اجرای عملیات: ۱۵۰۰ میلیون ریال

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، قرارگاه پیشرفت و آبادانی - جهاد کشاورزی

اقدامات صورت گرفته: آموزش، ظرفیت سازی، تامین اعتبار

نتایج و تأثیرات

افزایش بازدهی ضریب تبدیل، افزایش سلامت و بهداشت دام ، کاهش تلفات (۷۰ الی ۸۰ درصد)

رفع یکی از اولویت دامداران منطقه

جلوگیری از بیماری - ۳۵۰۰۰ راس دام

نابودی انگل های خارجی دام (کنه و شپش)

کاهش قطعی بیماری های مشترک میان انسان و دام

صرفه جویی در اجرای عملیات: ۱۶۰ میلیون ریال

هزینه اجرای عملیات: ۲۴۰ میلیون ریال

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، بخش خصوصی، اداره کل منابع طبیعی، جهاد کشاورزی، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه

اقدامات صورت گرفته: آموزش تغییر الگوی کشت، انجام آزمایش های خاک و آب، آموزش گیاهان دارویی، گل محمدی، باغداری اصولی، زعفران (کلیه پایلوت ها)
احداث ۲ هکتار مزرعه الگویی کشت زعفران - روستای قتلش - ایزمان

نتایج و تاثیرات

- برداشت یک کیلو گرم زعفران از ۳۰۰۰ متر (فاز اول مزرعه) - در آمد حاصله معادل ۱۲۰ میلیون ریال
- افزایش درآمد به میزان ۱۰ برابر در مقایسه با کشت غالب گندم و صرفه جویی در مصرف آب
هزینه اجرای عملیات: ۸۰۰ میلیون ریال

احداث کانال انتقال آب بتنی

۶۱۰۰ متر

قتلیش، ایزمان، رزقانه، قلهک، تفتازان، برب
رقلعه، تازه قلعه

پروژه های مدیریت منابع آب

مشارکت: پروژه، سازمان جهاد کشاورزی خراسان شمالی، مشارکت ۵۰ درصدی جوامع محلی

اقدامات صورت گرفته: آموزش، نیازسنجی، تامین اعتبار

نتایج و تاثیرات

- تسريع در تامین آب ۲۲۰ هکتار زراعت و باغ
- کاهش هدررفت - ۳۰۰ هزار متر مکعب
- افزایش راندامان تولید گندم - ۲۳۱ تن / سال
- حذف هزینه لایروبی
- افزایش درآمد و راندامان تولید - ۲۰۴ خانوار

هزینه اجرای عملیات توسط پیمانکار: ۷/۲۱۰ میلیون ریال
هزینه اجرای عملیات توسط مردم: ۱/۸۰۰ میلیون ریال
صرفه جویی در اجرای عملیات: ۵۴۱۰ میلیون ریال

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی

اقدامات صورت گرفته: آموزش، ظرفیت سازی، تامین اعتبار

نتایج و تاثیرات

- تولید ۳ تن /هکتار/سال علوفه خشک - ۶۳۰ تن در مجموع ۲۱۰ هکتار
ارزش ریالی - معادل ۱۲۰۰۰ میلیون ریال
افزایش ۲ برابری نسبت به کشت های غالب (گندم)
- ۹.۳ میلیون تن TDN کسری علوفه در کشور
تامین علوفه - کاهش فشار دام بر مرتع، افزایش حاصلخیزی - ۲۱۰ هکتار
هزینه اجرای عملیات: ۸۴۰ میلیون ریال

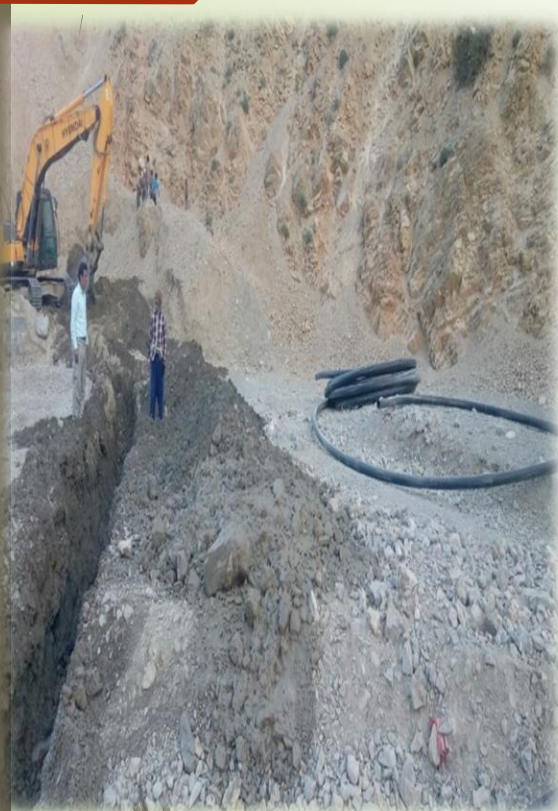
لوله گذاری باغات (۲۱۰متر) در
روستاهای سرداب و تفتازان

پروژه های مدیریت منابع آب

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، دولتی (جهاد کشاورزی)، سپاه پاسداران
(بسیج سازندگی)

نتایج و تاثیرات

- مدیریت منابع آب
- آبیاری ۳۵ هکتار از باغات
- افزایش درآمد روستاییان
- اجرا توسط جوامع محلی صورت گرفته

واگذاری زمین به منظور احداث استخر

ذخیره آب - روستای قتلش

۵ هکتار

مشارکت: سازمان جهاد کشاورزی، پروژه، جوامع محلی، شرکت آب منطقه ای، اداره کل منابع طبیعی خراسان شمالی

اقدامات صورت گرفته: یکپارچه سازی اراضی زراعی و باغی
واگذاری ۵ هکتار از اراضی ملی کمبازده احداث استخر، اجرای آبیاری نوین

نتایج و تاثیرات

افزایش راندمان تولید گندم - ۲۷ تن/سال
ذخیره سازی آب - ۳۵۰۰۰ متر مکعب/سال
تامین آب برای ۸۶ هکتار اراضی زراعی و باغی
بهره مندی اقتصادی ۲۰۰ خانوار
اشتغال پایدار و افزایش درآمد
صرفه جویی در اجرای عملیات به میزان ۱۷۰۰ میلیون ریال در اثر مشارکت جوامع محلی
هزینه اجرای عملیات: ۱۶ میلیارد ریال

پروژه های بیولوژیکی

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی

اقدامات صورت گرفته: مطالعات آبخیزداری، ظرفیت سازی، تامین اعتبار

نتایج و تاثیرات

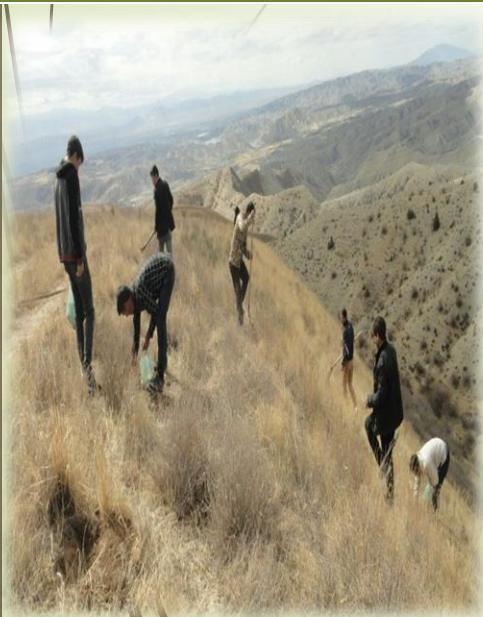
بهره برداری - ۴۳۸۱ کیلوگرم صمغ - در آمد حاصل معادل

۷۰۰۰ میلیون ریال

- افزایش راندمان و در آمد بهره برداران - بهبود معیشت
- ارزش های حفاظتی منابع طبیعی و محیط زیست
- صرفه جویی در اجرای عملیات - ۶۹۰ میلیون ریال
- اعتبار هزینه شده: ۸۴۰ میلیون ریال

پروژه های بیولوژیک
(روستاهای ارناوه، تفتازان)
(۳۴۷ هکتار کپه کاری و بذر کاری
گیاه دارویی - صنعتی باریجه)

پروژه های بیولوژیک
روستای سرداب
(کاشت ۲۵۰۰ اصله نهال زرشک
کوهی)

پروژه های بیولوژیکی

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی

اقدامات صورت گرفته: ظرفیت سازی، ترویج و آموزش، قرق دائم و موقت، اعمال چرای تناوبی و تاخیری برای فصول رویش گیاهان

نتایج و تاثیرات

- کنترل فرسایش خاک و کنترل رواناب ۲ برابر
- حفاظت از ارزش های غیر بازاری جنگل ها و مراتع
- ارزش های غیر بازاری جنگل ها و مراتع استان معادل ۳۲۰۰۰ میلیارد ریال
- ارزش ریالی تولید علوفه خشک مراتع استان معادل ۸۵۸ میلیون ریال
- ارزش محیط زیستی حفظ و احیاء مراتع ۳۷ برابر ارزش تولید علوفه آن است

قرق مشارکتی

۶۳۷ هکتار (قرق پروژه های بیولوژیک)

۱۸۰۰ هکتار (قرق موقت در فصل رویش گیاهان)

پروژه های آبخیزداری

احداث سازه سنگی ملاتی (۵۵۰ متر مکعب)

احداث دیوار ساحلی (۷۵۰ متر مکعب)

روستای ارناره

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره کل منابع طبیعی

نتایج و تاثیرات

سازه سنگی ملاتی: حفظ خاک و کنترل رسوب - ۲۷۵۰ متر مکعب

دیوار ساحلی: حفاظت خاک و کنترل فرسایش و رسوب - ۳۷۵۰ متر مکعب - با مشارکت جوامع محلی

صرفه جویی در اجرای عملیات: ۶۴۰ میلیون ریال

اعتبار هزینه شده: ۳۰۰۰ میلیون ریال

استفاده از انرژی های نو

تأثیرات

- جلوگیری از بوته کنی برای پخت نان های تنوری سنتی
- کاهش هزینه های تامین نان
- بهبود معیشت خانوار
- صرفه جویی در مصرف سوخت های فسیلی - ۱۷۲۸۰ متر مکعب / سال
- حفاظت از ارزش های منابع طبیعی و محیط زیست

توزیع تنور گازی
۱۷ دستگاه

(روستاهای بربرقلعه - تازه قلعه)،
اعتبار هزینه شده: ۱۷ میلیون ریال

توزیع آبگرمکن خورشیدی
۲۴ دستگاه

(روستاهای قتلش، رزقانه،
رباط، شناقی، سنجد، قلحک، ارناره)
اعتبار هزینه شده: ۸۰۰ میلیون ریال

احداث اتاقک آنتن دهی دیجیتال تلویزیون
(۴ باب در رزقانه، ایزمان، سرداب و تفنازان)
نصب و راه اندازی دستگاه دیجیتال تلویزیون
(۲ دستگاه در ایزمان و رزقانه)

مشارکت: پروژه ، جوامع محلی، قرارگاه پیشرفت آبادانی، بخشداری، صدا و سیما، خراسان شمالی

اقدامات صورت گرفته: ظرفیت سازی، رفع اولویت رفاهی جوامع محلی، تامین اعتبار مصالح، تامین دو دستگاه آنتن دهی دیجیتال

نتایج و تاثیرات

- افزایش آگاهی
- افزایش رفاه و سرگرمی
- پیشگیری از وقوع جرم

توزیع علوفه با نرخ دولتی

۱۶۰ تن

(روستاهای سرداب، تفتازان،

قلهک، ایزمان، قتلش، ارناره)

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، جهاد کشاورزی، شرکت پشتیبانی امور دام

اقدامات صورت گرفته: پیگیری، تامین و توزیع جو ارزان - ۱۶۰۰ راس دام

نتایج و تاثیرات

جلوگیری از ورود دام به مراتع
حفظ خاک و آب

تنظیم قیمت بازار، بالا بردن قدرت خرید دامداران
صرفه جویی در هزینه خرید به میزان ۵۱۲ میلیون ریال

انجام سازمانی و مردمی

تخصیص زمین جهت ساخت مسکن
روستا های بربر قلعه و رزقانه
۷هکتار

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، اداره
کل منابع طبیعی و آبخیزداری، با
مشارکت اداره راه و شهرسازی، بنیاد
مسکن انقلاب اسلامی، بخشداری و
دهیاری

اقدامات صورت گرفته: واگذاری
۷ هکتار اراضی ملی به بنیاد مسکن
انقلاب اسلامی، تفکیک ۱۰۰ قطعه زمین
مسکونی برای ۱۰۰ خانوار

نتایج و تاثیرات
- جلوگیری از مهاجر فرستی
- ایجاد زمینه مهاجرت معکوس
- پیشگیری از حاشیه نشینی شهر
ها
- وقوع جرم

احداث کالورت روستای سرداب شهرستان شیروان

با مشارکت اداره راه و شهرسازی، جوامع محلی و پروژه

گردشگری روستای رزقانه

مشارکت: پروژه ، جوامع محلی، شرکت گردشگری می سی نو
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری و میراث فرهنگی صنایع دستی و
گردشگری

اقدامات صورت گرفته: آموزش ، اطلاع رسانی، مستند سازی
انتخاب بلد محلی از بین جوامع محلی

نتایج و تاثیرات

زمینه ایجاد اشتغال: پیگیری بانوان جهت ایجاد اقامتگاه بومگردی
برآورد کسب درآمد: ۱۰ میلیون ریال از محل فروش محصولات محلی
تاثیرات: ترویج معیشت های کم آب بر
معرفی منطقه (آداب رسوم، اکوتوریسم - ۱۰۰ نفر/روز)، حفاظت از منابع طبیعی
و محیط زیست (حفظ آب و خاک) ، فرهنگ سازی

تور یک روزه آسیازو

97/06/16

زمان صرف حرکت

راهنمای تور حرکت دار

پی توش

ر

مشارکت: بسیج سازندگی، پروژه، جوامع محلی

اقدامات صورت گرفته:

- خرید مصالح و آغاز اجرای پروژه به طول ۱ کیلومتر

- اعتبار بسیج سازندگی: ۳۰۰ میلیون ریال

- مشارکت مردمی حدود ۵۰ درصد: تامین نیروی کارگری، وسیله حمل و نقل و مدیریت

مشارکت: جوامع محلی و همکاران محترم ادارات منابع طبیعی، محیط زیست و جهاد کشاورزی شهرستان بجنورد

اقدامات صورت گرفته:
- مساحت: ۱۰۰ هکتار

- پروژه: آموزش و ظرفیت سازی جوامع محلی

تعمیم عملیات اصلاح نژاد
دام سبک به شهرستان شیروان و مانه و
سملقان
روستاهای یالانچی و سرداب
فاز دوم

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، قرارگاه پیشرفت و آبادانی سپاه، جهاد
کشاورزی

اقدامات صورت گرفته: ظرفیت سازی، آموزش، اجرای تمام مراحل عملیات
اصلاح نژاد، تامین اعتبار (۵۰ درصد)

نتایج و تاثیرات

- **زمینه ایجاد اشتغال:** تبدیل دامداری سنتی به دامپروری و دامداری نوین
- **کاهش فشار دام بر مراتع (حفظ خاک و آب)**
- افزایش راندمان بره زایی
- افزایش درآمد و بهبود وضعیت اقتصادی

مخزن آب شرب روستای ارناره

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، آب منطقه ای، آب و فاضلاب روستایی

اقدامات صورت گرفته: احداث مخزن ذخیره آب شرب

نتایج و تاثیرات

با احداث این مخزن ذخیره، مردم روستا از آب شرب سالم، بهداشتی و پایدارتری بهره مند می شوند. این پروژه ۲۵ خانوار با جمعیتی بالغ بر ۷۰ نفر را زیر پوشش قرار می دهد

مشارکت: پروژه، جوامع محلی، آب منطقه ای، آب و فاضلاب روستایی

اقدامات صورت گرفته: احداث مخزن ذخیره آب شرب

نتایج و تاثیرات

با احداث این مخزن ذخیره، مردم روستا از آب شرب سالم، بهداشتی و پایدارتری بهرمنند می شوند. این پروژه ۲۵ خانوار با جمعیتی بالغ بر ۷۰ نفر را زیر پوشش قرار می دهد

توزیع بذر یونجه (۲۰۰ هکتار) در
روستای رباط

ثبت شرکت تعاونی پیروزگران دشت قتلیش

پیرو تشکیل گروه برنامه ریزی و توسعه و صندوق اعتباری خرد در سال ۱۳۹۵، در حال حاضر نیز این تشکل ها در این روستا با حدود ۲۰۰ نفر عضو در حال فعالیت هستند. اکنون شرکت تعاونی پیروزگران دشت قتلیش در راستای تقویت صندوق اعتباری خرد و توسعه روستایی، توانمندسازی جوامع محلی و ... با در نظر داشتن هدف اصلی حفظ منابع طبیعی در سال ۹۸ به ثبت رسیده است.

انعکاس منارید خراسان شمالی در مطبوعات

اطلاع رسانی

- پخش خبری از صدا و سیما و سیمای خراسان شمالی (۱۰ پخش خبری)
- اخبار بارگذاری شده در سایت اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان شمالی (۲۰۰ خبر بارگذاری شده)
- راه اندازی کانال تلگرامی پروژه منارید خراسان شمالی و انعکاس عملکرد پروژه در آن (بیش از ۲۰۰۰ خبر تلگرامی)
- به روز گردن وبلاگ پروژه بین المللی منارید خراسان شمالی و انعکاس عملکرد پروژه در آن
- ارسال گزارش هفتگی عملکرد پروژه به تمامی ارگان های مربوطه در خصوص انعکاس عملکرد پروژه (۶۰ گزارش)
- انتشار اخبار عملکرد پروژه در مطبوعات و رسانه های استان (بیش از ۵۰ خبر)
- انتشار و توزیع بروشور در خصوص معرفی و عملکرد پروژه منارید خراسان شمالی (۲۰۰۰ نسخه)
- توزیع نسخه گزارش عملکرد جامع منارید خراسان شمالی در استان به منظور انعکاس عملکرد پروژه (۱۵۰ گزارش)

استغلازایی ۲۵ نفر در صنعت نساجی یک روستای شیروان در پروژه منارید
شیروان- ایرنا- معاون آبخیزداری و مدیر هماهنگی پروژه بین المللی منارید خراسان شمالی گفت: هم اکنون استغلازایی ۲۵ نفر در صنعت نساجی روستای تفتازان در شهرستان شیروان در پروژه بین المللی منارید و با مشارکت بخش خصوصی صورت گرفته است.

دکتر محمد فرامرزی روز پنجشنبه در گفت و گو با ایرنا اظهار کرد: هم اکنون دو پروژه معیشتی و عمرانی که پروژه معیشتی شامل صنعت نساجی با استغلازایی ۲۵ نفر یا مبلغ قرارداد ۱۲۵ میلیون ریال و پروژه عمرانی کانال بتونی با اعتبار ۳۹۰ میلیون ریال و پروژه کشت گیاهان دارویی و اصلاح نژاد و دو قلو زایی در دست بررسی می باشد.
وی از برگزاری دوره ها آموزشی گیاهان دارویی، پروراندی و کشت زعفران در روستای تفتازان این شهرستان خبر داد و گفت: سهم مشارکت مردم در پروژه عمرانی ۵۰ درصد، معیشتی ۳۰ تا ۳۰ درصد سرمایه گذار، ۴۰ درصد پروژه و مابقی جوامع محلی است.

خبرگزاری جمهوری اسلامی
IRNA ۱۳۳۸

مدیر اجرایی پروژه منارید: خراسان شمالی در اجرای این پروژه بهترین عملکرد را دارد

تجدید - ایرنا - مدیر اجرایی پروژه بین المللی منارید گفت: استان خراسان شمالی در اجرای این پروژه عملکرد بهتری نسبت به دیگر استان های کشور داشته است.

کد خبر: ۸۱۹۰۹۲۰ تاریخ خبر: ۱۳۳۸ - ۱۳۱۰ - ۱۳۳۸

به گزارش خبرنگار ایرنا هوشنگ جوی روز یکشنبه در گزاره فرصت سازی پروژه بین المللی منارید در بخود گفت: در این پروژه دولت، مردم و برنده ریوی سه رکن اصلی را تشکیل می دهند که در مرحله اول باید هماهنگی لازم بین دستگاهی دولتی انجام گیرد تا بتوان این پروژه را به مردم برده و به نفع طبیعت ما برساند برزی کرد.

اخبار
شیرین دره
فرسایش خاک، سد شیرین دره را تهدید می کند

روشنه گشت، با یکبارگیان جوی
کاره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان
و حمایت استنادی، پروژه منارید
مدیریه (توت) و انجام مابقی در راستای
مدیریت کارچه منابع طبیعی با مشارکت
سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور
برای عمران سازمان ملل متحد، مطابق
بیمه ای رستمنجی، استنادی
سازمان ملل متحد، مطابق

نتایج ارزیابی

به طور کلی، این پروژه اهداف زیست محیطی مهم جهانی و محلی خود را به دست آورده و منافع محیط زیستی جهانی را به ارمغان آورده است. این پروژه می تواند به عنوان بهترین روش ارائه شود و از این رو دستیابی به اهداف و نتایج آن بسیار رضایت بخش ارزیابی می شود.

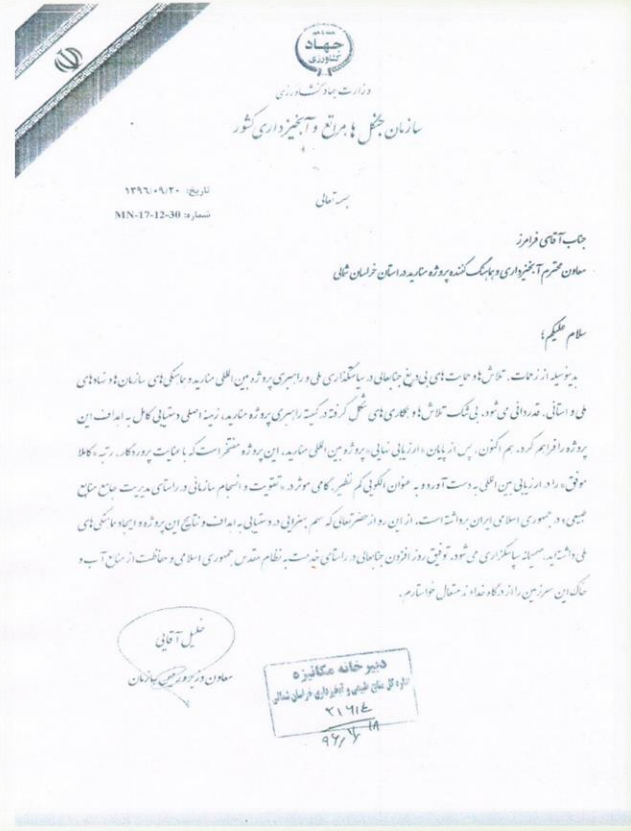
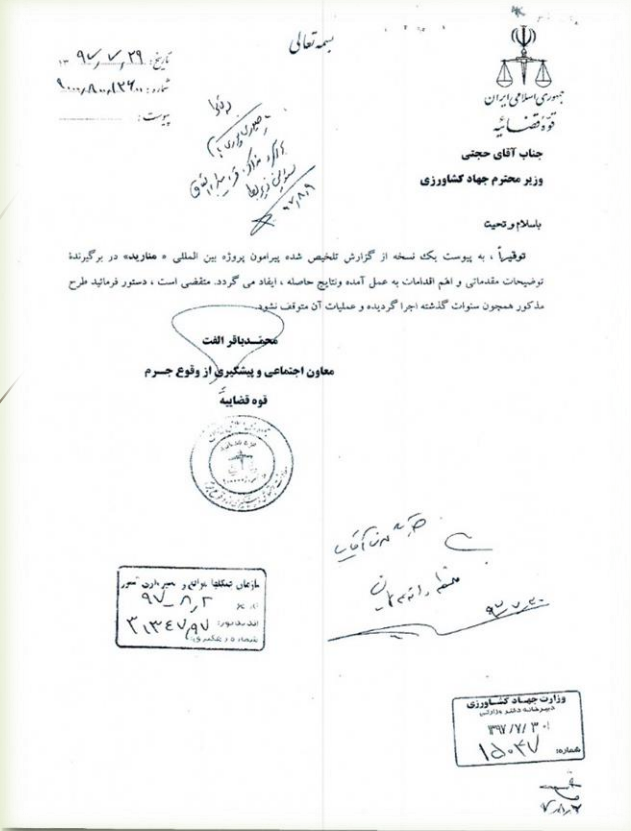
The project piloted INRM in four provinces and successfully replicated in North Khorasan province. Still there are large dry areas within these provinces and also in other provinces. It is recommended to upscale and replicate lessons learned from this project by UNDP, National and Provincial Government of Iran. Government should implement it as priority activity each year and allocated sufficient budget for this activity. The homogeneity that MENARID project maintained between policy, approach and implementation practices should be adopted in the future replications. There is also opportunity from the 6th National Development Plan to utilise lessons from this project. It will be helpful if knowledge on each and every steps of implementation and experiences are documented and disseminated to a large audience including government and nongovernment institutions from other dry areas. At the international level, UNDP and GEF could use its network for dissemination.

Indicator 6: *Overarching improvement in water resource management, quality and availability through appropriate demonstration project execution.*

19 projects have been completed on integrated water resource management. Two new projects are also incorporating participatory water management in North-Khorasan and Qanat rehabilitation in Yazd in their project activities. 17 projects on IWRM in twelve villages were completed.

* کسب عنوان الگوی کاملاً موفق توسط تیم پروژه بین المللی منارید استان خراسان شمالی در ارزیابی نهایی پروژه

* مکاتبه قوه قضاییه در خصوص حمایت از ادامه فعالیت پروژه بین المللی منارید بر اساس بازدید ها و ارزشیابی های صورت گرفته

سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان شمالی

دبیرخانه استانی پروژه مدیریت جامع حوزه آبخیز

پروژه مدیریت جامع حوزه آبخیز-منارید استان خراسان شمالی

آدرس وبسایت: www.iwmo.ir

Institutional Strengthening:
Building Strong
Management Processes

انسجام سازمانی

می دانیم که توسعه در محیطی که به طور فزاینده ای پیچیدگی آن رو به افزایش است در حال رخ دادن می باشد.

منابع در مقایسه با نیازها تناسبی ندارند و ناکافی هستند. از طرفی سرمایه گذاران خواهان نتایج قابل اندازه گیری و شاخص های پایش کارایی و اثربخشی پروژه ها هستند.

سازمان ها به دنبال کارایی و اثربخشی بیشتر می باشند.

ابزار جامع ظرفیت سنجی سازمانی (HOCAI) با هدف کمک به سازمان ها در رابطه با: راهبری خود ارزیابی از نقاط قوت و ضعف، توسعه یک برنامه اقدام و بهبود کارکردهای سازمانی از طریق فرآیند توانمندسازی ظرفیت سازمان طراحی شده است.

HOCAI= Holistic Organizational Capacity Assessment Instrument

دکتر مهدیه پورشاد

مشاور ملی
ظرفیت سازی پروژه منارید

دکتر هوشنگ جزی

مدیر اجرایی ملی پروژه منارید
مدیر کل دفتر آبخیزداری و حفاظت خاک
سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

حسن وحید

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری
خراسان شمالی

تسهیلگران پروژه: سلمان عارفخانه و لیلا نظری

با تشکر از توجه شما

